

[กนกรัตน์ , เจตน์ หน้า 127-147]

ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย

Communication Strategies for Preserving Thai Citizenship Rights of Akha Ethnic Group in Thailand

กนกรัตน์ ยศไกร* สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เจตน์ จารุพันธ์** สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Kanokrat Yossakrai. Communication Arts Department, Chandrakasem Rajabhat University

Jate Jarupan. Communication Arts Department, Chandrakasem Rajabhat University

Email: kanokraty@yahoo.com

Received: 30 April 2019 ; Revised: 25 June 2019; Accepted: 28 July 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า 2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสื่อสารในการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย วิธีการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบการศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณาที่ใช้เวลาอย่างน้อย 1 ปี และเน้นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการทำงานภาคสนามในที่นี้ ได้แก่ หมู่บ้านป่าคาสุขใจ ตำบลแม่สลองนอก และหมู่บ้านอาไ้ะใหม่ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย รวมทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งที่เป็นคนในและคนนอก (นักพัฒนาเอกชน นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ และเยาวชนอาข่า)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยที่เอื้อให้งานสำเร็จ ประกอบด้วยวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ความสามารถส่วนบุคคล สื่อและการเข้าถึงสื่อสาธารณะ การสนับสนุนและกระตุ้นเตือนจากคนนอกให้ผลิตสื่อเพื่อรักษาสิทธิความเป็นพลเมือง การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ ส่วนปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า คือขาดเอกภาพในการขับเคลื่อน ขาดการนำที่มีประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์ยังไม่แหลมคมเพียงพอ ประเด็นการขับเคลื่อนยังไม่ชัดเจน การยอมรับจากสังคมภายนอกยังมีน้อย ผู้ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนยังไม่เพียงพอ คนรุ่นใหม่ขาดแรงบันดาลใจในการต่อต้านเพื่อสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ปัญหาการสื่อสารระหว่างคนไทยพื้นราบกับชาวอาข่าบนที่สูง ปัญหาความรู้และทักษะต่าง ๆ ปัญหาด้านทัศนคติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง 2. ชาวอาข่าใช้ (1) ยุทธศาสตร์การสื่อสารด้านกระบวนการสื่อสาร ที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านคน ยุทธศาสตร์ด้านสื่อและช่องทาง ยุทธศาสตร์ด้านเนื้อหาและภาษา และรูปแบบในการสื่อสาร (2) ยุทธศาสตร์ด้านการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง

*กนกรัตน์ ยศไกร (ผศ.ดร.) : อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

**เจตน์ จารุพันธ์ : อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การลดความซับซ้อนของข้อมูล ยุทธศาสตร์การให้การศึกษา ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจ ยุทธศาสตร์การบังคับให้ไปสู่นโยบาย (3) ยุทธศาสตร์การสื่อสารประเด็นการเมือง เรื่องอัตลักษณ์ใหม่ของชาวอาข่า ภาษาอาข่ากับการรวมตัวข้ามชาติ และสื่อใหม่กับการต่อสู้เรื่องอัตลักษณ์
คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์การสื่อสาร กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า สิทธิความเป็นพลเมืองไทย

Abstract

The objectives of the research are 1. To study factors of success or non-success situation for Thai citizenship rights movement of Akha ethnic group 2. To study communication strategies for preserving Thai citizenship rights of Akha ethnic group in Thailand. The research method is qualification approach with ethnographic style which at least 1 year study and emphasize participatory observation and fieldworks at Pakasukjai village, Maesalongnong Tambon and Aryomai village, Maesalongnai Tambon, Maefalaung district, Chiang Rai Province. Additionally, the research comprised of in-depth interview with key information both insiders and outsiders (NGOs, academician, Lawyer, government official and Akha youth).

The findings were concluded as follows 1. Successful factors comprised of Akha culture and individual Capacity. Moreover, there are the media and public media accessibility, initiative outsider to produce media with preserving Thai citizenship, social capital usage and well situations. Problem and obstacle factors comprised of lacking of unity to their movement, deficiency of efficiently strategic leading, still not clear movement, least outsider acceptance, not enough cooperation movement, new generation lacked of inspiration to resist for Thai citizenship rights, communication problems between Thai and Highlanders. Moreover there are problems to change of knowledge, change of performance and change of attitude. 2. Akha adopted (1) communication strategies in communication process which comprised of human strategy, media and channel strategies, content and language strategy, and communication format. (2) Planning strategy for change which comprised of reducing data complex strategy, educational strategy, various knowledge and data, persuasion strategy, force strategy for policy. (3) Policy agenda communication strategy; Akha new identity, Akha language and transnational consolidation, and new media for identity resistance.

Keywords: Communication Strategies, Akha Ethnic Group, Thai Citizenship Rights

ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

แม้ว่าสังคมไทยจะเป็นพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่วิถีคิดของรัฐและคนส่วนใหญ่กลับไม่ยอมรับด้วยการกดทับและปิดกั้นให้กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกลายเป็น “คนชายขอบในสังคมไทย” ที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

กลุ่มคนชายขอบที่ถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ ในสังคมไทย รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่หนีภัยสงครามจากจีนและพม่าเข้ามาไทยซึ่งมีช่วงเวลาที่แตกต่างกันตั้งแต่ 200 ปีจนกระทั่งถึง 20 ปี การกดทับและปิดกั้นที่รัฐไทยกระทำต่อกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่สำคัญ คือ การจำกัดสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ด้วยการชะลอการพิจารณา

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

การให้สถานะบุคคลแก่กลุ่มคนบนพื้นที่สูง (ทางการเรียกว่า ชาวเขา) จนกระทั่งเกิดการชุมนุมครั้งใหญ่ของคนบนพื้นที่สูงที่จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2542 เป็นที่มาของระเบียบการให้สถานะภาพบุคคลใหม่ใน พ.ศ. 2543 ที่ให้ความยุติธรรมแก่คนบนพื้นที่สูงมากขึ้น

มีงานหลายชิ้นที่กล่าวถึงผลของการถูกกดทับและปิดกั้นด้านการเมืองและเศรษฐกิจต่อคนชายขอบ การจำกัดสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ได้แก่ การจำกัดสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต่าง ๆ การจำกัดพื้นที่การเดินทาง ซึ่งส่งผลต่ออาชีพในพื้นที่ราบ งานที่ทำจำกัดให้เพียง 27 อาชีพ ค่าตอบแทนต่ำวันละไม่ถึง 100 บาท เป็นต้น นอกจากนี้การจำกัดปัจจัยการผลิตด้านที่ดินแก่คนชายขอบส่งผลต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก ทำให้คนบนพื้นที่สูงทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือรวมตัวกันเพื่อต่อต้านนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ ที่หน้าศาลากลางเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2542 ปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปฏิบัติการของคนชายขอบที่ถูกเบียดขับออกจากสังคม ดังนั้นการที่ตนเองจะอยู่รอดได้ ต้องหมายถึงความพยายามในการเปิดพื้นที่เพื่อแสดงตัวตนในสังคมนั้น ๆ และยังเป็นวิถีแห่งการเกิดชาติพันธุ์ เพื่อการได้มาซึ่งการมีสิทธิในการเป็นพลเมืองในสังคมนั้น ๆ

กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงกลุ่มหนึ่งที่นับถือศาสนาผีและบรรพชน รวมทั้งมีความโดดเด่นเรื่องการรักษาประเพณีของตนไว้หลายชั่วอายุคน ผ่านการสื่อสารทางวาจา (Oral communication) เนื่องจากเป็นกลุ่มชนที่ไม่มีภาษาเขียน นอกจากนี้พบว่าอาข่ามีวิถีชีวิตในแนวทางตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ในองค์ประกอบความพอประมาณอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนต่างศาสนาอื่น (กนกรัตน์ ยศไกร, 2549) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าอพยพหนีภัยสงครามมาจากประเทศจีน และพม่า มาทางตอนเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงราย อาข่าถูกคนพื้นราบตีตราว่าเป็นผู้ร้ายในสังคมไทยว่า “สกปรก ล้าหลัง แต่ไร้ใจ” (ปนัดดา บุญยสาระนัย, 2546) และบทบาทของ “คนใน” ที่แก้ไขความเข้าใจผิดในข้อมูลดังกล่าวมีน้อยมาก ทำให้การรับรู้ของคนทั่วไปนอกจากดูถูกกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าแล้ว ยังเห็นเป็น “คนอื่น” ที่ไม่ใช่ “พลเมืองไทย” ทั้ง ๆ ที่ชาวอาข่าส่วนใหญ่มีความเป็นพลเมืองไทยโดยพฤตินัยและนิตินัย

อาข่ามีสมาคมอาข่าจังหวัดเชียงรายเป็นตัวแทนที่สำคัญในการต่อสู้เพื่อสิทธิความเป็นพลเมืองไทย นอกจากนี้ยังมีคนนอก คือแมทธิว แม็คแดเนียล (Mathew McDaniel). นักพัฒนาชาวอเมริกัน ที่ใช้พื้นที่ทางเว็บไซต์ Akha Heritage Foundation (สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2556 จาก <http://www.akha.org/eviction.htm>) เผยแพร่ปัญหาของการกดขี่กดทับของรัฐที่มีต่ออาข่าไปทั่วโลก จนได้รับความสนใจจากนักสิทธิมนุษยชนอย่างมาก

ผู้วิจัยในฐานะที่เคยสนใจและเคยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย และสอนวิชาการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน จึงมีความสนใจศึกษายุทธศาสตร์การสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เพื่อรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ที่กระจัดกระจายและขาดพลัง ให้เห็นปัจจัยที่เอื้อ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยผ่านการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าซึ่งมีวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติมีพื้นที่ยืนในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสื่อสารในการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ประเด็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในการรักษาความเป็นพลเมืองไทย ซึ่งประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์ด้านกระบวนการสื่อสาร ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านคน ยุทธศาสตร์ด้านสื่อและช่องทาง ยุทธศาสตร์ด้านเนื้อหาและภาษา ยุทธศาสตร์ด้านรูปแบบการสื่อสาร (2) ยุทธศาสตร์ด้านการวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ยุทธศาสตร์การลดความซับซ้อนของข้อมูล ยุทธศาสตร์การให้การศึกษา ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจ ยุทธศาสตร์การบังคับให้ไปสู่นโยบาย

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) ปัจจัยที่เอื้อให้การรักษาสหิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทยประสบผลสำเร็จ (2) ปัญหาที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการรักษาสหิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ศึกษา คือ บ้านปากคาสุใจ ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง และบ้านอาเะใหม่ ตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (เนื่องจากเป็นชุมชนอาข่ากลุ่มโละมิและกลุ่มอุโละอาข่าตามลำดับ ที่ยังรักษาวัฒนธรรมอาข่าดั้งเดิมไว้อย่างมาก และได้มี “คนนอก” ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในทีนี้คือองค์กรพัฒนาเอกชนได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์มาเป็นเวลานานนับสิบปี)

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักในที่นี้ ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นคนในและคนนอก คนใน ได้แก่ ตัวแทนองค์กรหรือบุคคลที่ขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองอาข่าของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ตัวแทนเยาวชนอาข่า

คนนอก ได้แก่ ตัวแทนนักพัฒนาที่ทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า (ที่ไม่ใช่ชาวอาข่า) เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดำเนินการเรื่องสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า

ขอบเขตด้านเวลา เริ่มตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2552 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2556 (รวม 4 ปี 4 เดือน)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

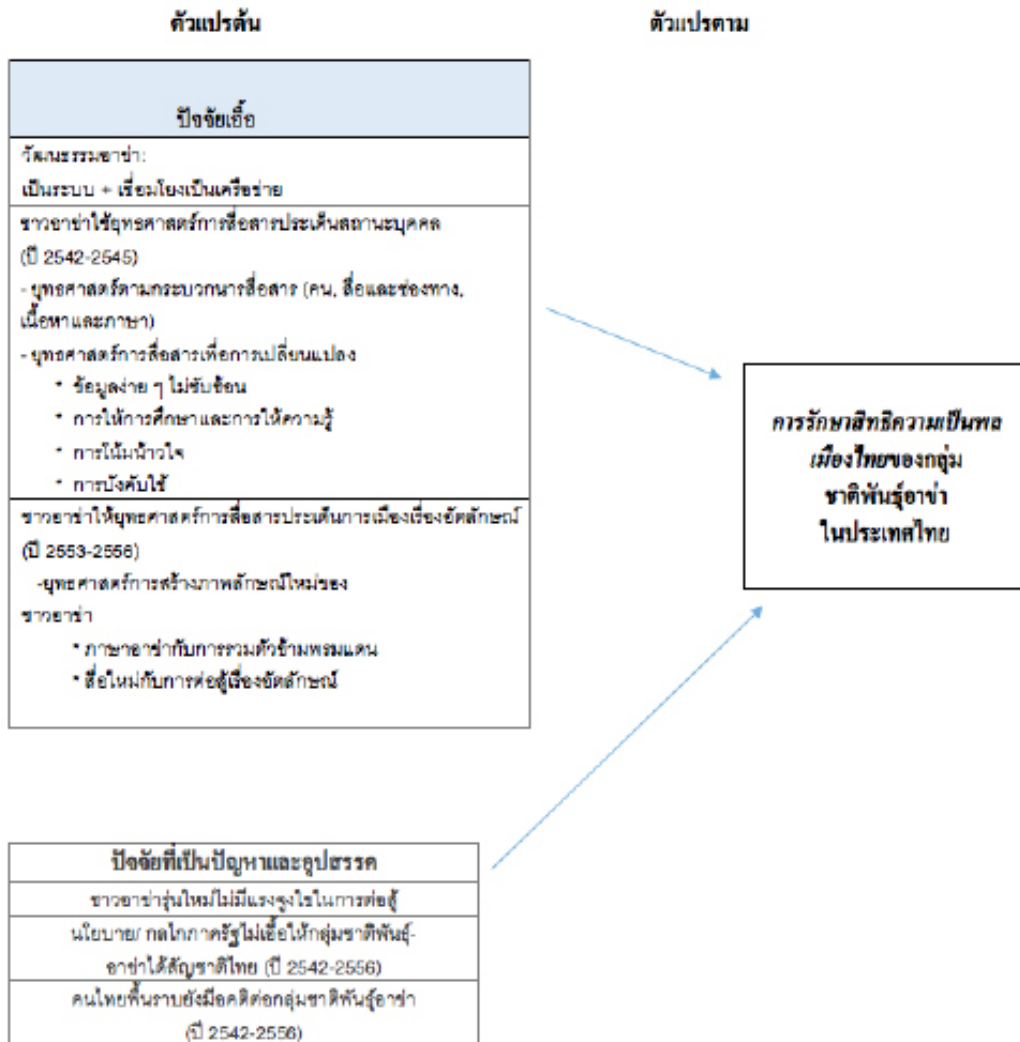
1. ทำให้ทราบถึงยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อรักษาสหิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยเอื้อ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ในประเทศไทย

3. ทำให้เกิดการเปิดพื้นที่ให้กับงานนิเทศศาสตร์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาซึ่งมีไม่มากนักในวงการวิชาการไทย

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง (Civil rights) และแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง (Citizenship)

สิทธิจึงเป็นความชอบธรรมทั้งปวงของบุคคลในฐานะที่เขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคม รวมถึงความชอบธรรมในการกระทำหรือในการได้รับการปฏิบัติต่อในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นการเฉพาะ ซึ่งความชอบธรรมของบุคคลอย่างน้อยสองประเภท ได้แก่ บุคคลสามัญในการกระทำหรือได้รับการกระทำต่อ และการที่ไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแต่สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นความชอบธรรมในการกระทำของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลหนึ่งที่มีสถานภาพและบทบาทเหมือนหรือต่างไปจากตน สิทธิจำแนกได้หลายรูปแบบ ประกอบด้วย 1) สิทธิในเสรีภาพ (Liberty rights) 2) สิทธิในการเรียกร้อง (Claim-rights) 3) สิทธิในการได้รับการยกเว้นพิเศษ (immunity-rights) และ 4) สิทธิในอำนาจ (Power-rights) นอกจากนี้การจัดสิทธิเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ สิทธิที่มีอยู่ในฐานะที่เป็นมนุษย์ และสิทธิตามที่ตัวบทกฎหมายกำหนดให้ สิทธิในฐานะความเป็นมนุษย์

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

หรือสิทธิทางธรรม เป็นความชอบธรรมที่มีอยู่โดยธรรมชาติและโดยอุดมคติของความเป็นมนุษย์ที่จะกระทำการหรือได้รับการปฏิบัติต่อ เป็นสิทธิของประชาชนผู้มีความชอบธรรมด้วยเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งมนุษย์ผู้มีชีวิตจิตใจ สิทธิประเภทนี้มีลักษณะเป็นสากล ดังนั้นเขาเหล่านั้นจึงมีความเป็นมนุษย์ซึ่งไม่จำเป็นว่าเป็นสมาชิกของรัฐ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ สถานภาพ หรือกลุ่มใด นอกจากนี้ยังมีลักษณะความเป็นมูลฐาน ที่ไม่สามารถมีลักษณะเป็นอื่นไปได้

สิทธิพลเมือง หรือสิทธิความเป็นพลเมือง (Civil rights) หมายถึงความชอบธรรมของบุคคลที่จะกระทำการหรือได้รับการปฏิบัติต่อ ภายใต้ข้อบัญญัติทางกฎหมาย นอกจากนี้ยังหมายความถึง สิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองโดยตัวบทกฎหมาย นอกจากนี้ในอดีตสิทธิพลเมืองมีจุดเน้นเรื่องสิทธิความเป็น “ส่วนบุคคล” และเรียกกันว่า “เสรีภาพของพลเมือง” ในการที่จะปฏิเสธการครอบงำหรือการแทรกแซงโดยรัฐ แนวความคิดและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่ติดตัวกับมนุษย์ทุกคนเสมอ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองถือเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิที่มีมาก่อนสิทธิอื่น ๆ (พินันดร นิตยสุทธิ์, 2547: 44)

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่อง “ความเป็นพลเมือง (Citizenship)”

คำว่า “พลเมือง” ได้รับความสนใจจากงานของฮาร์เบอร์มัสท์ที่ให้ความสำคัญกับชนชั้นกลาง แทนชนชั้นนำในประเทศ บนพื้นที่สาธารณะ (public sphere) ที่เป็นพลเมืองที่มีความขยันขันแข็งในบทบาทหน้าที่ของตนในประชาสังคม ซึ่งต่างกับความหมายของ “พลเมือง” ในอดีต ที่รัฐ-ชาติเป็นผู้ให้ในรูปของการเป็น “พลเมืองของรัฐ” หรือ “สัญชาติ” นอกจากนี้การทำหน้าที่พลเมืองของตนในประชาสังคม คือ แหล่งที่มาของความหมาย อัตลักษณ์ และตัวตน ซึ่งเป็นลักษณะของระบอบประชาธิปไตยที่เข้มข้นและมีที่ว่างให้กับความแตกต่างหลากหลาย และความหมายของพลเมืองมีทั้งด้านการใช้และการรักษาสหิ-หน้าที่ของตนและความร่วมมือในการทำประโยชน์ให้กับชุมชนอีกด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2540: 59-93) นอกจากนี้พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่ามีปัญหาเรื่องสถานะบุคคลหรือความรู้สัญชาติไทย ซึ่งพวงรัตน์ ปฐมสิริรักษ์ (งานเกี่ยวกับท่องเที่ยวศึกษา 1- จากญี่ปุ่นสู่ไทย: ตามรอยความรู้สัญชาติ ณ หมู่บ้านป่าคาสุขใจ แม่ฮ่องสอน จ.เชียงใหม่ สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2556 จาก <https://www.gotoknow.org/posts>) กล่าวว่ากฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติไทย ประกอบด้วย (1) คนเกิดไทยและบิดามารดาเกิดไทย ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นคนไทยดั้งเดิมที่มีความเป็นไปได้ในการได้สัญชาติไทย ตามระเบียบฯ 43 อุปสรรคของชนกลุ่มนี้ คือ พยานหลักฐานในการพิสูจน์สถานะที่เกิด เนื่องจากมีการระบุดานที่เกิดในทะเบียนประวัติผิดไปจากความเป็นจริง (2) บิดามารดาเกิดต่างประเทศ แต่ตนเองเกิดไทยก่อน 26 กุมภาพันธ์ 2535 เป็นกลุ่มคนที่มีสิทธิในสัญชาติไทย ตามมาตรา 23 พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) 2551 อุปสรรคของชนกลุ่มนี้ คือ พยานหลักฐานการพิสูจน์สถานะที่เกิด และเมื่อยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทย แต่ไม่ได้รับ “ใบรับคำร้อง” ไว้เป็นหลักฐานเพื่อติดตามเรื่อง (3) คนที่เกิดต่างประเทศและได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวแล้ว และควรเข้าสู่กระบวนการแปลงสัญชาติต่อไปอุปสรรคของชนกลุ่มนี้ คือ เงื่อนไขของการแปลงสัญชาติ เรื่องรายได้ (4) คนที่เกิดต่างประเทศ ถือบัตรชนกลุ่มน้อย และควรเข้าสู่กระบวนการขอมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

2. แนวคิดเรื่องยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยน การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Planned Change)

แนวคิดนี้เป็นการออกแบบอย่างมีวัตถุประสงค์ของความพยายามที่แน่ชัด เพื่อเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิม หรือสถานการณ์เดิมที่เป็นอยู่ทั้งในระดับบุคคล องค์กร ส่วนการใช้ยุทธศาสตร์ในการวางแผนการเปลี่ยนแปลงโดยพิจารณาจากความต่อเนื่องของระดับการใช้แรงกดดัน ได้แก่ ก. การสนับสนุนการใช้ความสะดวก (Facilitation Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นความสะดวกในการปฏิบัติการและการสื่อสาร

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

เปลี่ยนแปลงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการลดความซับซ้อน (Complexity) การเข้าถึง (Accessibility) และการแบ่งส่วนลง (Diversification) ข. การให้การศึกษา ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ (Education Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการนำเสนอข้อเท็จจริง ให้ความเป็นเหตุผลกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้ยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอธิบายถึงสาเหตุของปัญหาชัดเจนในประเด็นที่น่าเสนอทำให้กลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงปัญหา และเสนอทางออกในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ยุทธศาสตร์นี้เหมาะสำหรับการวางรากฐานการเปลี่ยนแปลงหรือการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเน้นที่การตระหนักถึงปัญหามากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงโดยทันที ค. การโน้มน้าวใจ (Persuasive Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงผ่านสารและการนำเสนอ โดยอาศัยทั้งการให้เหตุผล การกระตุ้นชี้แนะ และการชักจูงใจ ยุทธศาสตร์นี้เหมาะสำหรับการเปลี่ยนแปลงระดับใหญ่ที่มีความเสี่ยงและขัดแย้งในสังคมสูง ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการใช้ยุทธศาสตร์นี้ คือ ขั้นตอนของการประเมินในกระบวนการยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย ง. การบังคับ (Power Strategy) ยุทธศาสตร์นี้จะใช้การบังคับให้กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติและเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งความสามารถในการบังคับนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่พัฒนาและกลุ่มเป้าหมาย ยุทธศาสตร์นี้เหมาะสำหรับสถานการณ์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างทันที และไม่ต้องการให้มีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น หรือในกรณีที่ต้องการทดลองการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะทำให้ควบคุมกลุ่มเป้าหมายได้ อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์การปรับเปลี่ยนนั้น แต่ละยุทธศาสตร์มีข้อจำกัดและลักษณะเฉพาะ ดังนั้นการผสมผสานยุทธศาสตร์ตามสถานการณ์ ประเด็นที่ต้องนำเสนอ และลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ได้ (วิวัฒน์ เหลืองสมานกุล และพนม คลีฉายา, 2551: 76-97) เห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การสื่อสารมีความสำคัญในการทำให้ผู้รับสารยอมรับข่าวสารที่ผู้ส่งสารส่งไป กระบวนการยอมรับและเชื่อข่าวสารดังกล่าว นักคิดทางสังคมศาสตร์หลายคนให้ความสำคัญว่าเป็นโครงสร้างส่วนบนของสังคมว่าเป็นตัวกำหนดเช่นเดียวกับเศรษฐกิจที่อยู่โครงสร้างชั้นล่าง ต่อมามีการพัฒนามาสู่อำนาจของความ

ผลการศึกษา

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยเอื้อในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทยประสบผลสำเร็จ ได้แก่

1.1.1 วัฒนธรรมอาข่าที่เอื้อต่อการรักษาสติขี ได้แก่ วัฒนธรรมการนับสายตระกูลหรือ “จี” และลักษณะวัฒนธรรมที่มีความเป็นระบบและมีการเชื่อมโยงสูง

1.1.2 ตัวบุคคลเป็นปัจจัยต่อความสำเร็จต่อการรักษาสติขี ผู้นำชุมชนมีศักยภาพ มีผู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับระดับนโยบายได้ (ซึ่งมีไม่มาก) ผู้นำหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ผู้นำอาข่าแต่ละประเทศให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน และคนนอกที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมของชาวอาข่า

1.1.3 สื่อและการเข้าถึงสื่อสาธารณะ ตัวอย่างเช่น การรณรงค์ชี้แจงเรื่อง “มิดะ” และ “ลานสาวกอด” ใช้สื่อโทรทัศน์ที่เป็นฟรีทีวีหลายช่อง และการเชื่อมกับรายการ “พันแสงรุ่ง”

1.1.4 การสนับสนุนกระตุ้นเตือนจากคนนอกให้ผลิตสื่อเพื่อรักษาสติขีพลเมืองเช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยกระตุ้นให้นักศึกษาอาข่าทำเว็บไซต์เพื่อเป็นพื้นที่ในการรักษาสติขีพลเมืองไทย

1.1.5 การใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ เช่น เป็นนักจัดรายการวิทยุภาษาอาข่าที่ได้รับการยอมรับ และมีคนนอกสนับสนุนการเรียกร้องสิทธิพลเมืองของชาวอาข่าที่สำคัญ ได้แก่ นักพัฒนาเอกชน (มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา และมูลนิธิกระจกเงา) ซึ่งปฏิบัติการในพื้นที่ของชาวอาข่ามาเป็นเวลายาวนาน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

นักเคลื่อนไหวชาวต่างประเทศ (Mathew McDaneil) และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นต้น) รวมทั้งนักมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาชาวต่างประเทศ ให้การสนับสนุนทางความคิด และให้แนวทาง รวมทั้งการระดมทุนให้กลุ่มขับเคลื่อนชาวอาข่าส่วนทุนทางวัฒนธรรมพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เช่นที่หมู่บ้านอาเะใหม่ และหมู่บ้านปาคาสุไซ มีการสื่อสารผ่านผู้นำทั้งที่เป็นทางการอย่างผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางวัฒนธรรม (เจ้ามา) อีกทั้งวัฒนธรรมอาข่าเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมาพบปะกันโดยเฉพาะวัฒนธรรมข้าว ตั้งแต่การปลูกข้าว และเมื่อได้ผลผลิตจะมีพิธีกินข้าวใหม่ เป็นต้น

1.1.6 สถานการณ์ที่เอื้อ ได้แก่ เยาวชนได้รับการศึกษามากขึ้นทำให้สามารถแสดงตัวตนได้มากขึ้น ในขณะที่รัฐมีนโยบายกระจายอำนาจให้คนชายขอบมีพื้นที่แสดงตัวตนมากขึ้น และยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้าและทรงพลัง ทำให้เยาวชนอาข่าสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการต่อสู้เรื่องอัตลักษณ์ได้ง่าย

1.1.7 ทักษะของคนในรุ่นเก่าหรือรุ่นพ่อแม่ มีลักษณะวิพากษ์ต่อระเบียบสถานะบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียกร้องความชอบธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเวลาต่อมา ซึ่งต้องอาศัยความสูงส่งของการถูกกระทำ ทักษะดังกล่าว ได้แก่ 1) รัฐสร้างเงื่อนไขการลิดรอนสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ จากการทำผิดของปัจเจกบุคคล แต่กลับเหมารวมว่าเป็นความผิดของคนทั้งหมด 2) เกิดคอร์ปชั่นในกระบวนการพิสูจน์สิทธิสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเจ้าหน้าที่รัฐ 3) อคติทางชาติพันธุ์ 4) การถูกจำกัดสิทธิพลเมืองไทย ทำให้ขาดโอกาสในการดำเนินชีวิต 5) เยาวชนเห็นด้วยกับการเรียกร้องสิทธิพลเมืองของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าและได้รับการฝึกฝนจากชมรมคนรักศิลป์ถิ่นภูเขา มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขาให้มีความกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าเรียกร้องสิทธิของตนเอง รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ความทุกข์ยากของชาวอาข่าและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น 6) วิธีคิดที่ว่าการอยู่ในสังคมต้องยึดมั่นในคุณงามความดี ต้องรักและเชื่อมั่นในตัวเอง โดยมีคุณธรรม จริยธรรม และต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทุกคนเกิดมาในชนชั้นใด คือ มนุษย์ที่มีความรู้สึกที่รับรู้เหมือนกัน

1.1.8 แรงบันดาลใจของคนในและคนนอกในการขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้อง/รักษาสหสิทธิพลเมืองของชาวอาข่า ประกอบด้วย

(1) แรงบันดาลใจของคนใน ประกอบด้วย 1) การเผชิญกับปัญหาสถานะบุคคลด้วยตนเอง 2) นโยบายรัฐที่กระทบต่อวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า และการใช้กฎหมายอย่าง ไม่เป็นธรรม 3) เกิดอคติทางชาติพันธุ์ของคนไทยพื้นราบที่เป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศ จนทำให้เกิดการต่อสู้ในเชิง อัตลักษณ์ที่ไม่ใช้ความรุนแรง เช่น สร้างพื้นที่ในโลกออนไลน์ว่า “ฉันคืออาข่า” หรือ www.iamakha.com 4) การสอดส่องความไม่เป็นธรรมเรื่องสิทธิพลเมืองของ “ประชาคมอาข่า” 5) มีความเชื่อว่าหากชาวอาข่าพยายามสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการคุ้มครองตามสิทธิมนุษยชน จะทำให้รัฐไทยเพิ่มความพยายามในการยอมรับและเพิ่มพื้นที่ทางสังคมให้กลุ่มชาติพันธุ์อาข่ามากขึ้น 6) การได้มีโอกาสเป็นเยาวชนที่ได้รับปลูกฝังให้รับทราบปัญหา และได้กลับไปช่วยเหลือชุมชนอาข่าตามศักยภาพของตนหรือกลุ่มตน ในที่นี้คือ ชมรมคนรักศิลป์ถิ่นภูเขา

(2) แรงบันดาลใจของคนนอก ประกอบด้วย 1) เคยทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่ามาก่อน 2) แนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ว่า ทุกคนควรได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน 3) เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเป็นกลุ่มใหญ่ในสังคมไทย หากทำให้ชาวอาข่าได้รับสิทธิพลเมืองไทย จะช่วยทำให้ทิศทางการพัฒนาประชากรไทยมีความชัดเจนมากขึ้น ส่งผลต่อการเปิดประชาคมอาเซียนที่จะมีการหลั่งไหลของ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ชนชาติพันธุ์หลากหลายชาติเข้ามาในประเทศไทย 4) เด็กและเยาวชนชาวอาข่าเป็นกำลังสำคัญในการเรียกร้องสิทธิพลเมือง หากริบดำเนินการ คนกลุ่มดังกล่าวจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป 5) ประจักษ์ในคุณค่าของวัฒนธรรมอาข่าที่รักษาสืบต่อมรดก การมีวิถีชีวิตที่พอเพียง การมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานจากจีนสู่พม่าและไทย 6) การเห็นความไม่ยุติธรรมที่รัฐไทยทำลายสิทธิ ชาวอาข่าตั้งแต่การไล่รื้อบ้านและที่ทำกิน 7) ภาครัฐและภาคเอกชนให้ความรู้เกี่ยวกับชาวอาข่าต่อคนไทยพื้นราบในเรื่องที่ผิด เช่น เรื่องการทำลายป่าไม้ การค้ายาเสพติด 8) ประสบการณ์การเห็นการปฏิบัติกรของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชาวอาข่าอย่างไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะช่วง “สงครามยาเสพติด” ในสมัยทักษิณ ชินวัตร 9) การเห็นนักศาสนาศาสนาคริสต์ที่พยายามให้ชาวบ้านเปลี่ยนศาสนาตั้งแต่เดิมของตนมารับศาสนาคริสต์ ทำให้ดึงคนออกจากวัฒนธรรมอาข่าที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปี

1.1.9 บทบาทในการขับเคลื่อน พบว่าผู้ขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองของชาวอาข่ามีระดับแตกต่างกัน ดังนี้ (1) บทบาทในการเป็นผู้นำการขับเคลื่อนจะทำให้เห็นปัญหามากกว่าสมาชิกธรรมดา ระยะเวลาที่อยู่กับการขับเคลื่อน ถ้าอยู่ยาวนานจะส่งผลต่อจิตสำนึกในการต่อสู้ เช่น การเรียกร้องสิทธิพลเมืองของชาวอาข่าด้วยการเจรจาต่อรองกับภาครัฐ หรือการปกป้องสิทธิของชาวอาข่าไม่ให้ถูกละเมิดหรือบิดเบือนความจริงของภาคเอกชน ด้วยการร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบริษัทที่ละเมิดสิทธิ และกับประเด็นอื่น เช่น การให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมอาข่าแก่คนนอกและคนใน (2) บทบาทเป็นสมาชิกของชาวอาข่าในประเทศไทย มีบทบาทในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมือง โดย 1) การเข้าร่วมเครือข่ายชาติพันธุ์ชนเผ่าพื้นเมือง ตามปฏิทินการขับเคลื่อน 2) เรียกร้องและสร้างพื้นที่เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าได้แสดงความเป็นตัวตนมากขึ้น ทั้งในระดับชุมชนและระดับเครือข่าย 3) ทำงานผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่นให้ท้องถิ่นได้เพิ่มนโยบายเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน (3) บทบาทในการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและเป็นผู้ประสานงานในชุมชนเรื่องสิทธิสถานะบุคคลในชุมชน (4) บทบาทเป็นแกนนำเยาวชนอาข่า ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมให้ความรู้ประเด็นต่าง ๆ ในสังคม ในลักษณะเคลื่อนที่ไปหากกลุ่มเป้าหมาย 2) เป็นผู้เผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอาข่า 3) เป็นผู้ประสานงานและเอื้ออำนวยในการสื่อสารระหว่างชาวอาข่ากับผู้เก็บข้อมูลด้านงานสิทธิสถานะบุคคลและประเด็นอื่น ๆ (5) บทบาทเป็นสื่อมวลชนที่เป็นผู้ประกาศและนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงอาข่า คือ หนุนเสริม ให้คำปรึกษา แนะนำ และสมาคมเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมอาข่านำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรม สิทธิสถานะบุคคลให้กับชาวอาข่าได้ทราบ (6) บทบาทเป็นผู้บริหารสื่อเว็บไซต์ของชาวอาข่าที่มีการกำหนดเนื้อหาหรือวาระในการลงเนื้อหาที่สื่อสารโดยชาวอาข่าเพื่อชาวอาข่า และสื่อของชาวอาข่า ที่ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากกว่าเนื้อหาด้านประเด็นที่ตายตัว และทำหน้าที่คัดกรองข่าวสาร (Gatekeeper) ที่นำมาลงในสื่อสาธารณะดังกล่าว

1.1.10 ประเด็นปัญหาของชาวอาข่า ดังที่ผ่านมาช่วงปี 2543-2545 เป็นประเด็นการเมืองโดยตรง คือ การเรียกร้องสถานะบุคคลของชาวอาข่าและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น และ ในปี 2555 เป็นประเด็นการเมือง เรื่องอัตลักษณ์ คือ การเรียกร้องให้สังคมไทยยอมรับความถูกต้องในเรื่อง “มิดะ” และ “ลานวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวอาข่า ที่มีการบิดเบือนข้อมูลจากคนไทยพื้นราบผ่านหนังสือ และบทเพลง

1.2 ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าประกอบด้วย

1.2.1 ประเด็นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างชาวอาข่าเอง ได้แก่ (1) การขาดการรวมตัวกันอย่างมีเป้าหมายของชาวอาข่า หรือขาดเอกภาพในการขับเคลื่อน (2) การขาดความแหลมคมเชิงยุทธศาสตร์และ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ขาดการนำที่มียุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ประเด็นการขับเคลื่อนยังไม่มีผลชัดเจน (4) คนรุ่นใหม่ที่ได้รับสถานะบุคคลตั้งแต่แรกเกิด ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการต่อสู้เรื่องสถานะบุคคลของชาวอาช่าที่ยังไม่ได้รับ และไม่เห็นความสำคัญของรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตน เนื่องจากมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เพราะต้องมาทำงานในเมือง (5) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจากปัจจัยการผลิตด้านที่ดินบนพื้นที่สูงมีไม่พอ กับประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้คนหนุ่มสาววัยทำงานที่มีสถานะบุคคลมาทำงานในเมืองตั้งแต่พบว่ายังถูกกระทำให้เป็นประชาชนชั้นสอง ที่ได้รับแรงงานราคาถูก คนพื้นราบที่ไม่ยอมรับชาวอาช่าว่าเป็นคนไทย (6) ขาดการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและทุนทรัพย์จากชาวอาช่าด้วยกัน โดยเฉพาะเรื่องรักษาสิทธิพลเมืองของชาวอาช่ายังไม่มากพอ ผ่านรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย (7) ทักษะการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในรุ่นพ่อแม่ยังไม่มากพอ (8) ปัญหาการศึกษา พบว่ายังมีชาวอาช่าที่ยังไม่รู้หนังสืออีกมาก (9) ปัญหาทัศนคติที่ไม่เปิดรับให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ

1.2.2 ประเด็นที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างอาช่ากับคนนอก ประกอบด้วย (1) นโยบายที่แข็งกร้าวของภาครัฐต่อชาวอาช่า ได้แก่ นโยบายการไล่ออกจากถิ่นทำกินเพื่อการปลูกป่า ทั้ง ๆ ที่ชาวอาช่ามีภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการแบ่งพื้นที่อยู่แล้ว (2) การยอมรับจากสังคมภายนอกยังน้อย (3) ความเชื่อมต่อ/ประสานงานกับสถาบันวิชาการ/สถาบันสื่อ/สถาบันทางการเมืองน้อย (4) ความคลาดเคลื่อนในความเข้าใจด้านภาษาไทย-อาช่า (5) การรื้อคืบของศาสนาคริสต์ ทำให้ชาวอาช่าเปลี่ยนศาสนา ทำให้ชาวอาช่าไม่สามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีและบรรพชนได้ ซึ่งการนับถือศาสนาดังกล่าวเป็นการรวมพลังของชาวอาช่า

1.2.3 การให้ความหมายของ “สิทธิพลเมืองไทย” ระหว่างคนในที่เป็นชาวอาช่ากับคนนอกที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีระดับความลึกแตกต่างกันการให้ความหมายของ “สิทธิพลเมืองไทย” ของคนในที่เป็นชาวอาช่าระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่แตกต่างกันรวมทั้ง ความหมาย “สิทธิพลเมืองไทย” ในระเบียบทางกฎหมาย ต่างกับการปฏิบัติจริง

1.2.4 การเชื่อมโยงระหว่างคำว่า “การรักษาสิทธิพลเมืองไทย” กับ “กลุ่มชาติพันธุ์อาช่า” เพื่อสะท้อนวิถีคิดของบุคคลที่มีประสบการณ์ต่างกัน พบว่า (1) เจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าสิทธิขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิของทุกกลุ่มชาติพันธุ์และที่ให้บริการได้ครอบคลุมดีแล้ว (2) คนรุ่นใหม่ของชาวอาช่าที่ได้รับสัญชาติไทยตั้งแต่เกิด ไม่รู้ไม่เข้าใจถึงการต่อสู้มาซึ่งสัญชาติและสิทธิพลเมืองไทย รวมทั้งละเลยการรักษาสิทธิพลเมืองไทย ไม่เอาใจใส่งานส่วนรวม และไม่คอยออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง (3) ข้อขัดแย้งกันระหว่างข้อกำหนดทางกฎหมายและการปฏิบัติ (4) ทักษะของคนในรุ่นเก่าหรือรุ่นพ่อแม่มีลักษณะยินยอมต่อระเบียบการขอสถานะบุคคลและไม่เรียกร้องความเป็นธรรม

1.2.5 ทักษะแบบยินยอมต่ออำนาจรัฐ ประกอบด้วย (1) พื้นฐานของชาวอาช่าหลายคนที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิพลเมืองตามกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถรักษาสิทธิของตนเองได้ แม้เจ้าหน้าที่รัฐจะกระทำเกินกว่าอำนาจก็ตาม (2) วิถีคิดที่ว่า สิทธิพลเมืองไทยของอาช่า คือ การเคารพกฎกติกาของสังคม ทำให้ไม่เกิดการเรียกร้องสิ่งที่ถูกกดทับจากรัฐไทย ไม่เกิดการตั้งคำถามกับปฏิบัติการที่ไม่สอดคล้องกับกฎกติกาของรัฐไทย (3) วิถีคิดการลดระดับความเข้มข้นในการต่อสู้เรื่องการเรียกร้องสิทธิพลเมืองมาเป็นเพียงการรักษาวัฒนธรรม (4) วิถีคิดที่ลดทอนสิทธิพลเมืองของชาวอาช่า มาเป็นเพียง “การเลือกตั้ง” ทั้ง ๆ ที่ต้องเรียกร้องการยอมรับของภาครัฐและภาคเอกชนให้ชาวอาช่าเป็นคนไทย ที่ต้องได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนกับคนไทย

1.2.6 มีประเด็นปัญหาร่วม ในแต่ละบริบทได้มีประเด็นร่วมที่แตกต่างกัน เช่น ปี 2543-2545 เป็นเรื่องเรียกร้องสถานะบุคคล ปี 2554 เป็นเรื่องการแก้ปมประเด็น “มิตะ” และ “ลานวัฒนธรรม” เป็นต้น

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

2. ยุทธศาสตร์การสื่อสารในการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย
กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทย มียุทธศาสตร์หลักในการรักษาสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการสื่อสาร ประกอบด้วย

2.1.1 ยุทธศาสตร์ด้านคน ชาวอาข่าได้นำวัฒนธรรมการนับญาติ หรือ “จี” มาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงชาวอาข่าให้เป็นหนึ่งเดียว เนื่องจากมี “ซูมิโอ” เป็นศูนย์รวม เนื่องจากเป็นต้นกำเนิดของอาข่าทุกตระกูล ซึ่งมีอายุรวมนับร้อยปี ทำให้เห็นวัฒนธรรมรากฐานที่มีความเข้มแข็งจากการขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ เนื่องจากชาวอาข่าได้แสดงให้เห็นว่าตนเองเป็นพลเมืองไทยที่รัฐควรจะต้องเคารพสิทธิในการเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่อาจปิดกั้นด้วยการนำกฎหมายเกี่ยวกับสถานะบุคคลว่า คนใดได้บัตรประชาชนคนนั้นเป็นคนไทย คนใดได้บัตรสีชมพูหรือเขียวหรือคนไม่มีบัตรประชาชนคนนั้นไม่ใช่คนไทย ส่งผลให้รัฐและคนไทยพื้นราบกระทำต่อกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าด้วยความไม่เคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ที่ต้องมีความเสมอภาคกัน

2.1.2 ยุทธศาสตร์ด้านสื่อและช่องทาง พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าพยายามรณรงค์ให้คนในที่เป็ชาวอาข่าด้วยกันมีจิตสำนึกร่วมในการขับเคลื่อนและเรียกร้องสิทธิความเป็นพลเมืองทั้งในด้านกฎหมายและในการดำเนินสังคม มียุทธศาสตร์ที่น่าสนใจคือ การใช้สื่อผสมผสาน เนื่องจากสื่อ/ช่องทางแต่ละตัวมีจุดอ่อน จุดแข็ง แตกต่างกันไป เช่น สื่อบุคคลมีจุดแข็งที่สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารได้ดีมาก เนื่องจากคู่การสื่อสารได้สะท้อนสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจได้ทันทีทั้งจากการถามและการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง แต่มีจุดอ่อนคืออัตราการกระจายข่าวสารมีน้อย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้สื่อวิทยุชุมชน เสี่ยงตามสาย/หอกระจายข่าวที่ชาวอาข่าใช้ในชุมชน การเลือกใช้สื่อเพื่อการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า มีข้อสังเกตว่าคนรุ่นอายุประมาณ 40 ปี จะใช้สื่อดั้งเดิมคือ โทรศัพท์ติดต่องานระหว่างชาวอาข่าที่ไทย ลาว เมียนมาร์ และจีน กิจกรรมการสื่อสารใช้กับการจัดการทางการเมืองการสื่อสารด้วยการพูด การเขียน การสื่อสารผ่านเครื่องมือและอุปกรณ์ผ่านโทรศัพท์ ส่วนในชุมชนได้ใช้สื่อสารสาธารณะ ได้แก่ เสี่ยงตามสาย/หอกระจายข่าว และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ต่างกับคนรุ่นใหม่ที่ยกเลิกใช้สื่อออนไลน์โดยเฉพาะชาวอาข่าที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มาทำงานหรือเรียนในเมือง มีโอกาสใช้พื้นที่ออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะในการแลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทย รวมทั้งสร้างฉันทามติในการสร้างความเข้าใจเรื่อง “มิดะ” ให้กับคนพื้นราบมากขึ้น ผสานกับการใช้สื่อกิจกรรม ด้วยการจัดประชุมและการเดินขบวนในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สอดคล้องกับทฤษฎีสังคมสารสนเทศและโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางการย่นเวลาและสถานที่ หรืออาจกล่าวได้ว่ามิติเทคโนโลยีส่งผลต่อมิติเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากทำให้เกิดการรวมกลุ่มของพลเมืองเพื่อสร้างจิตสำนึกใหม่ และสร้างบรรยากาศของความเสมอภาคในขบวนการเคลื่อนไหวใหม่ อย่างไรก็ตามพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่ายังใช้สื่อมวลชนไม่มากนัก มีเพียงรายการ “พันแสงรุ่ง” ของบริษัทปาใหญ่ไคร์ฮ์ซันได้ผลิตสารคดีเชิงลึกให้คนไทยพื้นราบได้เข้าใจ ประเภทรายการข่าว รายการสารคดี ยังมีน้อยไม่ได้กำหนดประเด็นหรือการกำหนดวาระ (agenda setting)

2.1.3 ยุทธศาสตร์ด้านภาษาในที่นี้หมายถึง เนื้อหา (message) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร เนื้อหาของคนขายข้อสื่อสารสะท้อนเรื่อง “สิทธิ” (Rights) ส่วนภาครัฐและภาคเอกชนด้านความรู้และบันเทิงใช้เนื้อหาที่เป็นวาทกรรมของความรู้ เรื่อง “มิดะ” และ “ลานวัฒนธรรม” อย่างไรก็ตามในช่วงหลังที่ชาวอาข่าที่ขับเคลื่อนเรื่องภาษาอาข่าเดียวกัน และการให้ความสำคัญกับ อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่คนนอกเข้าใจไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงบทบาทของภาษาอาข่าในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้รับสารที่เป็นชาวอาข่าด้วยกัน เนื่องจากเกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ส่วนการสอดแทรกภาษาอา

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

เข้าไปในการแสดงเพื่อสร้างการยอมรับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าจากคนไทยทั่วไปมากขึ้น

2.1.4 ยุทธศาสตร์ด้านรูปแบบการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารมีอยู่หลายประการ ได้แก่ รูปแบบการใช้สื่อบุคคล รูปแบบการสื่อสารจากสื่อระหว่างบุคคลสู่การสื่อสารแบบเป็นกลุ่ม รูปแบบการสื่อสารสองจังหวะ รูปแบบการสื่อสารผสมผสานสู่การหลอมรวมสื่อ และรูปแบบการสื่อสารที่เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มที่ขับเคลื่อน

2.1.5 ยุทธศาสตร์ด้านข้อมูลข่าวสาร โดยการที่ผู้นำชุมชนและภาครัฐให้ข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนไปใช้สิทธิพลเมืองพื้นฐาน นั่นคือการใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนประเด็นข้อมูลที่ส่งสารมีหลายเรื่อง ได้แก่ ปัญหาเรื่องบัตรประชาชน ปัญหาเรื่องที่ดิน และใช้ประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนประเด็นด้านอื่น ๆ ต่อมา

2.2 ยุทธศาสตร์ด้านการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การลดความซับซ้อนของข้อมูล ยุทธศาสตร์การให้การศึกษาค้นคว้า ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจ และยุทธศาสตร์การบังคับให้ไปสู่นโยบาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์การลดความซับซ้อนของข้อมูล ยุทธศาสตร์การให้การศึกษาค้นคว้า ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ ยุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจ และยุทธศาสตร์การบังคับให้ไปสู่นโยบาย

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่เอื้อ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า

1.1 ปัจจัยที่เอื้อในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าประกอบด้วยวัฒนธรรมอาข่าจากข้อค้นพบที่ว่า วัฒนธรรมการนับสายตระกูลหรือ “จี้” ทำให้มีศักยภาพด้านการใช้เครือข่ายเพื่อการสื่อสาร สอดคล้องกับการศึกษาของ อาเกอะ บอแซ (2548) ที่ว่าการลำดับญาติ หรือ “จี้” ของชาวอาข่า มีความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ที่มีต่อระบบต่าง ๆ ทางสังคมและสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสายสกุลเดียวกัน และสอดคล้องกับอุทัย ปัญญาโกณ (2547) ย้ำว่าคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมอาข่าที่มีต่อเยาวชนในการสร้างความปึกแผ่นแก่ชุมชนอันทำให้เกิดความรัก ความภูมิใจใน อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของอาข่า อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของเสาวลักษณ์ อัศวยิ่งถาวร (2545) ที่ว่าชาวอาข่ามีการปรับใช้อัตลักษณ์ดั้งเดิมและรับเอาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมใหม่ เพื่อใช้เป็นกลไกในการแสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ภายใต้สำนึกในความเป็นพลเมืองไทย จากการศึกษาพบว่าบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมือง ได้แก่ ผู้นำชุมชนมีศักยภาพในการเป็นผู้นำอย่างสมบูรณ์ มีความสามารถในการโน้มน้าวใจ วางตัวให้เป็นทีเฝ้าระวังของสมาชิกในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ ตูกเกอร์ (Tooker) (2004) พวงชมพู ศีลางษ์ และคณะ (2548) และสุทธิภา วงศ์ยะลา (2555) ที่ว่าวัฒนธรรมอาข่ามีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้นำทางวัฒนธรรม หรือ “เจ้ามา” เป็นคลังความรู้ทางวัฒนธรรมชุมชน อยู่ในสถานภาพที่สูงกว่าชาวบ้าน โดยชุมชนให้การยอมรับนับถือผู้อาวุโสเป็นผู้นำชุมชน และมีผู้นำทางการปกครองมีบทบาทเป็นผู้เชื่อมประสานระหว่างชุมชนกับสถาบันทางสังคมภายนอก ผลการศึกษาเกี่ยวกับสื่อที่สร้างจาก “คนนอก” สอดคล้องกับ กนกรัตน์ ยศไกร (2549) ที่พบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคนในกับคนนอกซึ่งคนนอก ในที่นี้ คือ องค์กรพัฒนาเอกชน อย่างมูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (พชภ.) ที่มีหน่วยงานย่อยคือ ชมรมคนรักศิลปวัฒนธรรม เป็นความสัมพันธ์ในเชิงส่งเสริมกัน ประกอบกับคนนอกดังกล่าว มีศักยภาพในการประสานงานกับสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเองอย่างไรก็ตาม ยังถือว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าเข้าถึงสื่อสาธารณะได้น้อย

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

การสนับสนุนกระตุ้นเตือนจากคนนอกให้ผลิตสื่อเพื่อรักษาสีทิวลิปเมือง ดังที่อาไซ แลเซอ (ผู้บริหารเว็บไซต์ iamakha, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555) กล่าวว่าเว็บไซต์ไอแอมอาชาดอทคอม เกิดจากการแนะนำของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ตนศึกษาให้สร้างเว็บไซต์เพื่อแสดงความเคลื่อนไหวของชาวอาชาในไทย นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีการสื่อสารของอาไซ สอดคล้องกับ ทบ สวณสตัย (2549) ที่ว่าเมื่อชาวอาชามาใช้ชีวิตในเมือง ได้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองให้เข้าสู่วิถีในการดำรงชีวิตในการดำรงชีวิตของคนในเมืองหรือในการดำรง ชีวิตที่ดีขึ้น ในขณะที่อาไซไม่ได้ยินยอมที่จะสูญเสียอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของตนเอง แต่เลือกที่จะใช้สื่อใหม่เช่นคนเมือง โดยสร้างเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาวอาชามาเผยแพร่ และกระตุ้นเตือนจิตสำนึกของคนรุ่นใหม่อาชา ให้รักษาสีทิวลิปของชาวอาชา พร้อมกับเรียกร้องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยพร้อมกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวพร โชติหรือภูพานิชย์ (2552) ที่ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการนำเสนอลักษณะของสินค้าที่เป็นเรื่องของเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากกว่าสื่อดั้งเดิม

1.2 ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาชา ประกอบด้วย การขาดการรวมตัวอย่างมีเป้าหมายของชาวอาชาหรือขาดเอกภาพในการขับเคลื่อนสังคม มีความเป็นปัจเจกมากขึ้น รวมทั้งมีกลุ่มที่มีความเชื่อทางศาสนาเปลี่ยนแปลง การขาดความแหลมคมเชิงยุทธศาสตร์ และขาดการนำที่มียุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพประเด็นการขับเคลื่อนยังไม่มีวาทะชัดเจน มีผู้นำการขับเคลื่อนมีไม่มากต่างกับงานของศุภานา ธนวัฒน์เสรี (2550) เรื่องผู้นำเชิงบารมี (Charismatic Leader) มีความสำคัญ แต่การขับเคลื่อนเพื่อรักษาสีทิวลิปเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาชาขาดผู้นำที่มีลักษณะดังกล่าว งานขับเคลื่อนทางการเมืองเป็นเรื่องรองจากงานประจำ ปัจจัยด้านการอาชีพของชาวบ้านไม่เอื้อต่อการทำงาน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจไม่มั่นคง ขาดทุนทรัพย์ ขาดการส่งข้อมูลและภาพถ่ายเพื่อมาลงในเว็บไซต์ที่สร้างโดยชาวอาชาเอง

2. ยุทธศาสตร์การสื่อสารในการรักษาสีทิวลิปเมืองไทยของกลุ่มชาติพันธุ์อาชาในประเทศไทย

2.1 ยุทธศาสตร์การสื่อสารประเด็นสถานะบุคคล กลุ่มชาติพันธุ์ใช้ยุทธศาสตร์ตามกระบวนการสื่อสารและยุทธศาสตร์การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง

การใช้ยุทธศาสตร์ด้านคน ซึ่งสอดคล้องกับคนในองค์ประกอบการสื่อสารที่ประกอบด้วย ผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสาร และผู้รับสาร แต่ที่ขยายเพิ่มเติมคือ การเชื่อมระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร อาชาใช้ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งของการนับวงศ์ตระกูล เป็นสิ่งที่เสริมให้การสื่อสารในระดับบุคคลและกลุ่ม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนี้วัตถุประสงค์การสื่อสารของผู้ส่งสารที่มีผู้รับสารเป็นทั้งคนในและคนนอก ดังนั้นการแจ้งให้ทราบ การสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง และการชักจูงใจให้เยาวชนอาชาช่วยรักษาวัฒนธรรมอาชา เป็นต้น นอกจากนี้หากเป็นวัตถุประสงค์ การสื่อสารของผู้รับสาร ได้แก่ เพื่อศึกษา เพื่อหาความพอใจ เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ ความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมและความสามารถในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวอาชา เป็นจุดเด่นที่ทำให้ยุทธศาสตร์ด้านคนประสบความสำเร็จ แต่ชาวอาชารุ่นใหม่ที่มีข้อจำกัดด้านที่ดินทำกิน และต้องอพยพมาใช้แรงงานในเมือง ส่งผลต่อการลดความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรมอาชาลง สอดคล้องกับแนวคิดของ Geusau (1983) Clark (2001) Kammerer (2003) ที่ว่าประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์อาช่ายังดำรงอยู่ เนื่องจากชาวอาชามีความรู้สึกที่แรงกล้าทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ในการธำรงวัฒนธรรมของตนไว้ แต่กระแสทุนนิยมและบริโภคนิยมถาโถมสู่ชุมชน ชาวอาชาไม่มีความยืดหยุ่นหรือเปราะบางของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อาชา ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงในบริบทที่มีแบบแผนความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งบริบทประกอบด้วยข้อกำหนดเนื้อหาการบังคับชาติพันธุ์ของตัวเอง ได้แก่ อัตลักษณ์นักประเพณีนิยม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ที่แท้จริง คนไทยที่ทันสมัย นักประเพณีนิยมใหม่ เป็นต้น และที่จิราวรรณ ชัยยะ (2540) พบว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ ปัจจัยจากภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างสิ่งแวดล้อม และปัจจัยจากภายใน ได้แก่ เงื่อนไขการปรับตัวด้านบุคลิกภาพที่มีการใช้ภาษาอื่นแทนภาษาอาข่า และการแต่งกายแบบสากลนิยม และสอดคล้องกับ จิราพร ชุนศรี (2541) ที่ว่าพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการติดต่อกับสังคมภายนอก และสังคมภายนอกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวอาข่า

ยุทธศาสตร์การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การลดความซับซ้อนของข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธการสื่อสารที่เป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ ระดับตัวสารเอง หากเนื้อหายากและลึกซึ้งจะก่อให้เกิดความเข้าใจสับสน คลาดเคลื่อน หรือเข้าใจไม่รอบด้าน นำไปสู่การให้ความสำคัญกับกลยุทธการสื่อสารที่สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการนำเสนอตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม (2) ยุทธศาสตร์การให้การศึกษา ความรู้ และข้อมูลต่าง ๆ พบว่าการขับเคลื่อนเพื่อรักษาสีทิวทัศน์ความเป็นพลเมืองไทย มีการให้ความรู้ผ่านหลายช่องทาง ซึ่งค่อนข้างได้ผลเช่นเดียวกับข้อค้นพบของ เสาวลักษณ์ อัครยิ่งถาวร (2545) เกี่ยวกับการปรับใช้อัตลักษณ์ดั้งเดิมและรับเอาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมใหม่ เพื่อใช้เป็นกลไกในการแสดงให้เห็นถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าภายใต้สำนึกในความเป็นพลเมืองไทย

ยุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจ จากการศึกษาพบว่าผู้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การรักษาสีทิวทัศน์เมืองของชาวอาข่า ยังมียุทธศาสตร์การโน้มน้าวใจทั้งคนในและคนนอกไม่มากนัก ต่างกับงานของวรวิชัย ประกอบวรรณกิจ (2552) ที่พบว่า กลยุทธการสื่อสารสื่อที่มีการจัดกิจกรรมพิเศษกับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับ แอดมินเว็บไซต์ไอแอมอาชาดอทคอมที่เป็นชาวอาข่ารุ่นใหม่ ได้จัดให้มีกิจกรรมพิเศษกับสมาชิกเว็บไซต์ที่เป็นเยาวชนอาข่าที่มาอยู่ในเมือง เพื่อโน้มน้าวเยาวชนอาช่าดังกล่าวเกิดความตระหนักในการรักษาสีทิวทัศน์เมืองไทยร่วมไปกับการรักษาวรรณมรดกของชาวดอยด้วย สอดคล้องกับงานของศิวพร โชติศิริภูพานิชย์ (2552) ที่พบว่า กลยุทธการสื่อสารการตลาดผ่านเว็บไซต์เป็นการเลือกช่องทางในการทำการสื่อสารที่เลือกส่งข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ และสื่อจะเข้าถึงกลุ่ม เป้าหมายได้มากกว่าการสื่อสารผ่านสื่อดั้งเดิม แต่ข้อสังเกตคือ การให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาในการส่งข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดพฤติกรรมเข้ามาชมเว็บไซต์ หรือดึงดูดให้ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตเข้ามายังเว็บไซต์ เป็นการสร้างความสนใจในสิ่งที่น่าสนใจอย่างต่อเนื่อง ทำให้กลับเข้ามาชมเว็บไซต์ซ้ำอีก

ยุทธศาสตร์การบังคับให้ไปสู่นโยบาย พบว่ามีกรณีผู้นำสตรี ชุตินา มอแลง (หมี่จู) (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2555) สตรีอาข่าที่ใช้ยุทธศาสตร์ทุกข้อรวมทั้งยุทธศาสตร์การบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามอาข่าให้ถูกต้องตามสิทธิพลเมืองที่ชาวอาข่าพึงมีพึงได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ลินดา สุทธิกาญจน์ (2550) ที่ใช้ 1) ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำเข้มแข็ง มีความรับผิดชอบ มีความสามารถ และมีพลังอำนาจ ในการชักจูงใจให้สมาชิกในชุมชนร่วมมือกัน 2) ยุทธศาสตร์การสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน โดยการรวมตัวขึ้นมาอย่างมีเป้าหมายเดียวกัน รักษาผลประโยชน์ร่วมกัน 3) ยุทธศาสตร์การกำหนดกฎ ระเบียบ แนวยึดถือปฏิบัติ โดยประชาชนมีจิตสำนึกร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับที่สร้างขึ้น 4) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายชุมชนฯ กับภาครัฐ โดยมีนโยบายและร่วมกันทำงานเสริมสร้างชุมชนให้ปลอดภัยเสถียร 5) ยุทธศาสตร์การสื่อสารภายในและภายนอกชุมชน โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนโดยผ่านสื่อต่าง ๆ

ในขณะที่वासना ภัทธนนทกุล (หัวหน้าสำนักงานอาช่าทนายความ, สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2555) ได้เรียกร้องความเป็นธรรมเรื่องภาพลักษณ์ด้านลบของสตรีอาข่าที่สื่อสารโดยบริษัทสุกี้แห่งนี้ สอดคล้องกับงานของ ฉันทนา ไกรสถิต (2543) เกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในที่นี้คือ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

คณะกรรมการดังกล่าวได้รับเรื่องของวาสนา และใช้มาตรการในการคุ้มครองคนชายขอบที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม พบว่า นอกจากเหตุการณ์ดังกล่าวชาวอาข่าไม่ได้ใช้กลไกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนอื่นๆ มีเหตุการณ์ที่รัฐละเมิดสิทธิมนุษยชนในช่วงสงคราม ยาเสพติด ที่ชาวอาข่าวิสามัญฆาตกรรมหลายราย ดังนั้น กลุ่มที่ขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองอาจจะดำเนินตามคำแนะนำของพริ้นดร นียตสุทธิ์ (2547) ที่เสนอให้มีการจัดกิจกรรมวันหยุดเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าร่วมและเรียนรู้สิทธิพลเมืองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ โดยปรับเป็นกิจกรรมพิเศษที่ชาวอาข่าเข้าร่วมและเรียนรู้สิทธิพลเมืองไทย ส่วนข้อเสนอแนะที่ให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ชาวอาข่าเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐมิได้เป็น “นาย” แต่เป็นหน้าที่ที่ต้องช่วยเหลือพลเมือง ดังนั้น จึงไม่ควรยอมรับอำนาจที่ไม่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่รัฐที่เรียกร้องผลประโยชน์เมื่อดำเนินการเรื่องสถานะบุคคล

อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การบังคับรัฐให้มั่นนโยบายที่สนับสนุนสิทธิพลเมืองของอาข่า รวมทั้งการปฏิบัติอาจเป็นไปได้ยากในกลุ่มอาข่า ดังจุฑามาศ ราชประสิทธิ์ (นักพัฒนาเอกชน มูลนิธิชุมชนและเขตภูเขา, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2555) วิเคราะห์ว่าชาวอาข่าขาดการรวมตัวกันอย่างมีเป้าหมายหรือขาดเอกภาพในการขับเคลื่อน ขาดความแหลมคมเชิงยุทธศาสตร์ และขาดการนำที่มียุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ การเชื่อมต่อ/ประสานกับสถาบันวิชาการ/สถาบันสื่อ/สถาบันทางการเมือง การยอมรับจากสังคมภายนอกยังน้อย นอกจากนี้ผู้ที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนขาดการสนับสนุนจากสมาชิกที่เพียงพอ ทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสาร ทุนทรัพย์ต่าง ๆ ปัญหาทางด้านการศึกษาที่ชาวอาข่ามีการศึกษาในระดับไม่สูงมากนัก และเมื่อประสบความสำเร็จทางการศึกษา ไม่ได้มีบทบาทในสถาบันการศึกษาระดับสูง ไม่ได้มีบทบาทให้การทำงานให้รัฐเชิงนโยบาย หน่วยงานภาคเอกชน และสื่อมวลชนยังให้การสนับสนุนไม่เต็มที่ และที่สำคัญยิ่ง คือ ยังมีบุคคลที่เป็นผู้นำที่มีอุดมการณ์ชัดเจนไม่มากนัก

2.2 ยุทธศาสตร์การสื่อสารประเด็นการเมืองเรื่องอัตลักษณ์ ในประเด็นการเมืองเรื่อง อัตลักษณ์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ยุทธศาสตร์การใช้ภาษาอาข่ากับการรวมตัวข้ามพรมแดน และยุทธศาสตร์สื่อใหม่กับการต่อสู้เรื่องอัตลักษณ์ ดังนี้

2.2.1 ยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า จากการศึกษาพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในประเทศไทยได้ใช้เทคนิควิธีของอำนาจที่สอดคล้องกับแนวคิดของมิเชล ฟูกูเกต์ ในงานเขียนของธีระยุทธ บุญมี (2546) ที่เป็นเทคนิควิธีของอำนาจของ คนท้องถิ่น เป็นที่มาของการมีส่วนร่วม (ตามความหมายแรกของพลเมือง) ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเรื่องการเมืองเรื่องของอัตลักษณ์ (Politic of identities) จากปรากฏการณ์เรื่อง “มิดะ” และ “ลานวัฒนธรรม” ซึ่งคนไทยพื้นราบได้สร้างวาทกรรม เปลี่ยนความหมายของผู้หญิงอาข่าที่มีความรู้ และลานวัฒนธรรมที่เป็นช่องทางการสื่อสารของชุมชน กลายเป็นผู้หญิงที่สอนเรื่องเพศให้กับผู้ชายวัยหนุ่ม และลานสาวกอดที่เป็นพื้นที่แห่งกามโลภียแทน

การรวมตัวกันของชาวอาข่าทั้งช่องทางการสื่อสารผ่านการจัดประชุมเชิงวิชาการที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และความพยายามในการชี้แจงผ่านสื่อมวลชน อาจเรียกว่าได้ว่าเป็นสร้างอำนาจผ่านความรู้ชุดใหม่ของคนท้องถิ่น เพื่อนำไปเปลี่ยนภาพลักษณ์ใหม่ให้กับชาวอาข่า

2.2.2 ยุทธศาสตร์การใช้ภาษาอาข่ากับการรวมตัวข้ามพรมแดน จากปรากฏการณ์ที่เกิดการรวมตัวกันหา “ภาษาเขียน” ที่ใช้ร่วมกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว เวียดนาม และจีน หรือเรียกว่าเป็นการสร้างความรู้ข้ามพรมแดน ทำให้เกิดอำนาจของคนท้องถิ่นที่รวมตัวกันในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มากกว่ารัฐ-ชาติ ของไทย สอดคล้องกับงานของ ไมเคิล เฮิร์ซเฟลด์ (Michael Herzfeld) (2005) ที่ว่าอำนาจของชุมชนท้องถิ่นสร้างผ่าน “ภาษา” ซึ่งเป็นการสร้างขอบเฉพาะของตนเองที่เรียกว่า วัฒนธรรม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ท้องถิ่น ที่ไปทำลายชนบททั่วไปที่วัฒนธรรมชาติ ผลการวิจัยทำให้เห็นว่าพรมแดนรัฐ-ชาติไม่มีความหมายเท่ากับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อาข่า นอกจากนี้ เป็นการต่อสู้ของชาวอาข่าที่ใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ แม้ว่าไม่ได้รวดเร็ว แต่มีความยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับทั้งคนในอย่างชาวอาข่าเอง และคนนอกที่เป็นตัวแทนภาครัฐและประชาชนทั่วไป

2.2.3 ยุทธศาสตร์สื่อใหม่กับการต่อสู้เรื่องอัตลักษณ์ พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษา ได้มีการต่อสู้เรื่องอัตลักษณ์ผ่านสื่อใหม่อย่างสื่อออนไลน์และสื่อสารเพื่อรวมใจชาวอาข่ารุ่นใหม่ และสร้างความเข้าใจกับคนไทยพื้นราบที่เป็นคนนอกให้เข้าใจวัฒนธรรมอาข่ามากขึ้น รวมทั้งคนนอกอย่างแมคแคนเนล ที่ทำเว็บไซต์อาข่าคอปโฮอาร์ชีและผู้ออกตั้งมูลนิธิวัฒนธรรมอาข่า (The Akha Heritage Foundation) ฟานก้อยประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีบทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสารกับต่างประเทศเกี่ยวกับการต่อสู้เรื่องสิทธิความเป็นพลเมืองไทยด้วย การใช้สื่อใหม่เป็นเครื่องมือเพื่อเปิดพื้นที่ให้คนเล็กคนน้อยอย่างกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า ที่ถูกคนไทยพื้นราบตีตราว่า “สกปรก ล้าหลัง แต่ไว้ใจ” ด้วยการทำงานอย่างมียุทธวิธีสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิการ์ คงไพศาล (2548) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาภาวะชาวลีลาภายในองค์กร ที่ผู้ทำการสื่อสารต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี ตั้งแต่วิเคราะห์เหตุการณ์ และการหายุทธวิธีในการดำเนินการ รวมทั้งการสร้างช่องทางที่รับฟังความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ (1) นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมสิทธิความเป็นพลเมืองไทยของชาวอาข่า (2) หน่วยงานพัฒนาเอกชนควรมีนโยบายประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในเรื่องการทำงานเรื่องสถานะบุคคลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (3) ภาควิชามวลชนควรมีแผนงานที่นำเสนอวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่ามากขึ้น เพื่อสร้างการยอมรับและให้ความเสมอภาคแก่ชาวอาข่าว่าเป็นพลเมืองไทยเช่นกัน

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ ได้แก่ (1) พัฒนายุทธศาสตร์การสื่อสารภายในอาข่าเอง ควรใช้สื่อบุคคลที่เป็นสื่อที่มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชน พัฒนาความรู้ความสามารถของชุมชนในการผลิตสื่อของตนเองอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นสื่อสารเชิงรุก ควรมีการใช้สื่อหลากหลาย (2) ควรสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกอาข่าสร้างเครือข่ายระหว่างชาวอาข่าทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อนในการรักษาสิทธิพลเมือง รวมทั้งเสนอแนะให้ผู้นำอาข่าใช้การสื่อสารสองทางและกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารให้ชัดเจน (3) ขยายจุดเด่นของอาข่าที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่ดี ในเรื่องของการมีผู้นำอาข่าที่เข้มแข็ง และเป็นวัฒนธรรมที่รักษาสังแวดล้อมโลกควรเป็น “ต้นแบบ” ให้กับสังคมไทยและสังคมโลก (4) ถอดรหัสยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อสร้างตราสินค้า มาเป็นยุทธศาสตร์เพื่อสร้างการจดจำในวัฒนธรรมอาข่า เพื่อเป็นก้าวแรกให้สังคมยอมรับอาข่า ในการนำไปสู่ก้าวต่อไปในการยอมรับในสิทธิพลเมืองของอาข่า (5) พัฒนายุทธศาสตร์การสื่อสารของคนนอกหลายรูปแบบ เช่น การสื่อสารเพื่อปรึกษาหารือ เพื่อให้ความรู้กับชาวอาข่า เพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม และเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องราวชาวอาข่า (6) สร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อาข่ากับเจ้าหน้าที่รัฐ และให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาข่ากับเจ้าหน้าที่รัฐให้มากขึ้น (7) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในไทยควรรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มนักวิชาการทั้งนอกและในประเทศเพื่อเป็นปากเสียงให้กับชาวอาข่ามากกว่าปัจจุบัน (8) ปรับปรุงยุทธศาสตร์การสื่อสารอาข่าใหม่ โดยดำเนินการสื่อสารอย่างเบ็ดเสร็จครบวงจรแต่ละพื้นที่ ในขณะที่มีการเชื่อมโยงกันกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้อง

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ปรับปรุงยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า สนับสนุนเว็บไซต์ของชาวอาข่าสร้างขึ้น (9) ควรมียุทธศาสตร์เพื่อการสื่อสารอัตลักษณ์อาข่าแล้วโยงไปที่สิทธิพลเมืองของชาวอาข่า (10) ผู้บริหารเว็บไซต์ไอแอมอาข่าต้องทบทวนควมมีการวางแผนการสื่อสารอย่างเป็นระบบ เพื่อการจัดการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่เว็บไซต์ และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับชาวอาข่า (11) ชาวอาข่าควรมียุทธศาสตร์ผลิตวาทกรรมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าให้หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ช่วงแรกเป็นวาทกรรมเรื่องชาวอาข่ากับสังคมไทย ช่วงต่อมาเป็นการวิเคราะห์ความรู้เรื่อง “อาข่ากับการเป็นผู้ร้ายในสังคมไทย” กับอำนาจของรัฐ การวิเคราะห์ความรู้เรื่อง “อาข่าล้ำหลังและเร้าใจ” กับอำนาจของคนไทยพื้นราบ ในอนาคตชาวอาข่าอาจต้องผลิตวาทกรรมความรู้เพื่อต่อต้านและหาทางออก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยต่อไป

2.1 ความรู้ ความคิดเห็น แนวโน้มพฤติกรรมของคนในและคนนอกในเรื่องการขับเคลื่อนเรื่องสิทธิพลเมืองของชาวอาข่า

2.2 ความรู้ ความคิดเห็น แนวโน้มพฤติกรรมของคนในและคนนอกในเรื่องการเมืองเรื่องอัตลักษณ์อาข่า

2.3 ยุทธศาสตร์การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของชาวอาข่าในสังคมไทย

2.4 ยุทธศาสตร์การสื่อสารเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่าต่อสังคมไทย

2.5 ภาษาอาข่ากับการรวมตัวข้ามพรมแดน

2.6 ชุมชนจินตนาการอาข่ากับการไร้พรมแดน

2.7 พื้นที่สาธารณะอาข่าในสังคมไทย

2.8 ภาษาอาข่ากับการต่อต้านจากการต่อสู้จากภายในกลุ่มอาข่า

2.9 กลไกของรัฐและคนไทยพื้นราบที่แยกชาวอาข่ารุ่นใหม่ออกจากชาวอาข่ารุ่นเก่า

2.10 อาข่ากับการต่อสู้กับผลของอำนาจและความรู้ เรื่อง มิตะ และลานวัฒนธรรม

2.11 เว็บไซต์ไอแอมอาข่ากับการต่อสู้การเมืองของอัตลักษณ์

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ ยศไกร. (2549). **พลังชุมชนและการบูรณาการเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีชุมชนพุทธ มุสลิม และอาข่าในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Kanokrat Yossakrai. (2006). Community Power and Integration for Sufficiency Economy: Cases of Buddhist, Muslim and Akha Community in Thailand. Ph.D. Dissertation, Thammasat University.]
- จิราพร ขุนศรี. (2541). **พฤติกรรมและการเปิดรับข่าวสาร การติดต่อกับสังคมภายนอก และทัศนคติกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าอาข่า พื้นที่ดอยแม่สลอง อำเภอแม่จัน-อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Jiraporn Khunsri. (1998). Media Exposure Behavior, Communication with Outside Society and Attitude for Change of Akha Tribe Way of Life, MaeSalong Area, MaChan, Maefalaung, Chiang Rai Province. Master Degree Thesis of Communication Arts, Chulalongkorn University.]
- จิราวรรณ ชัยยะ. (2540). **การเปลี่ยนแปลงและปรับตัวทางสังคมของชาวเขาเผ่าอีก้อ (อาข่า) บ้านผาหมี่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. [Jirawan Chaiya. (1997). Change and Social Adaptation of Akha Tribe, Baan Pamee, MaSai, Maefalaung, Chiang Rai Province. Master Degree Thesis of Arts, Narasaun University.]
- ฉันทนา ไกรสถิต (2543). **การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Chantana Kaisathit..(2000). Human Rights Protection under International Rules of Civic and Political Rights in Thailand. Master Degree Thesis of Law, Thammasat University.]
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2540). **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่/ขบวนการเคลื่อนไหวประชาสังคมในต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก. [Chairat Chareonsinolan. (1997). New Social Movement/ Civil Society Movement in Other Countries. Bangkok: Research Center and Text Producing, Kirk University.]
- ทบ สงวนสัตย์. (2549). **การดำรงชีวิตของชาวอาข่าที่อาศัยในเขตเมืองเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. [Thob Saouysath. (2006). Akha Live in Chiang Rai. Master Degree Thesis of Arts, Chiang Rai Rajabhat University.]
- ธีระยุทธ บุญมี. (2546). **พหุนิยม (Pluralism)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ. [Thirayudh Boonmee. (2003). Pluralism. Bangkok: National Research Council of Thailand]
- ปนัดดา บุญยสาระนัย. (2546). “ชนเผ่าอาข่า: ภาพลักษณ์ที่ถูกสร้างให้สกปรก ล้าหลัง แต่ดึงดูดใจ.” ใน **อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และความเป็นชายขอบ**. บรรณาธิการโดย ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). [Panadda Bunyasanai. (2003). “Image Constructed of Akha Tribe: Dirty, Lag But Attractive.” In Identity Ethnicity and Marginalization. PinKaew Laengaramsri editor. Bangkok: Sirindhorn Anthropology Center.]
- พวงชมพู ศีลางษ์ และคณะ. (2548). **ภูมิปัญญาชนเผ่าอาข่า บ้านแสนสุข ตำบลศรีคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย**. รายงานการค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. [Paungchompu Srilawong and Commitee. (2005). Akha Tribe Local Wisdom, Baan San Suk, Srikum Tambon, MaeChan, Chiang Rai Province. Independent Study, Master Degree of Education, Narasaun University.]

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

- พิรันดร นียตสุทธิ์. (2547). **สิทธิพลเมืองกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ภายใต้ภาวะการณ์ขยะมูลฝอยของเทศบาลขอนแก่น**. รายงานวิจัย ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. [Pirundon Nitayasudh. (2004). *Civil Rightss and Natural Environment under Garbage Situation of Khon Khen Municipality*. Research Report, Social Sciences Department, Human and Social Sciences Faculty , Khon Khen University.]
- ลินดา สุทธิกาญจน์. (2550). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนปลอดยาเสพติด: ศึกษากรณี ชุมชนธนิทร เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. [Linda Suthikan. (2007). *Community Development Strategy for Drug Free: A Case of Dhaninthon Community, Donmueng, Bangkok*. Master Degree Thesis of Arts, Phuket Ratjabat University.]
- วรัญชัย ประกอบวรรณกิจ. (2552). **การศึกษาการบริหารจัดการและกลยุทธ์การสื่อสารของนิตยสารขวัญเรือน**. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Warunchai Prakobwannakij. (2009). *To Study Management Administration and Communication Strategies of Kaun Rean Magazine*. Independent Study, Master Degree of Communication Arts, Thammasat University.]
- วิวัฒน์ เหลืองสมานกุล และพนม คลีฉายา. (2551). “ยุทธศาสตร์และกระบวนการรณรงค์ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กไทยไม่กินหวาน ในเขตกรุงเทพมหานคร.” ใน **วารสารนิเทศศาสตร์**, 26 (4).หน้า 10 [Wiwat Laengsamarnkul and Panom Kleechaya. (2008). “Strategy and Campaign Process of Cooperative School in Thai Chide don't eat sweet in Bangkok.” In *Communication Arts Journal*, 26(4).p.10]
- ศิวพร โชติหิรัญพาณิชย์. (2552). **กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดมือถือไอโฟนผ่านเว็บไซต์**. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Siwaporn Chothirunpanich. (2009). *Marketing Communication Strategy of iPhone Mobile Market through Website* . Independent Study, Master Degree of Communication Arts, Thammasat University.]
- สุทธิภา วงศ์ยะลา. (2555). “การสื่อสารเพื่อสร้างกรอบจินตนาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน: กรณีศึกษา บทบาทปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำทางปกครองในชุมชนอาข่า จังหวัดเชียงราย.” ใน **วารสาร JC ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต**. 4(2). หน้า 7 [Suthipa Wongyala. (2012). “Communication for Creating Sufficiency Economy Imagine Framework to Community: A Case of Local Wisdom Roles and Governing Leaders in Akha Community, Chiang Rai Province.” In *JC Journal. Graduate Level, Ph.D. and Master Degree of Communication Arts*. 4(2) p.7].
- สุพรรณิการ์ คงไพศาล. (2548). **กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการแก้ปัญหาภาวะข่าวลือภายในองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ศรีราชเทพประทาน จำกัด**. รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [Supannika Kongpaisan. (2005). *Communication Strategies for Problem Solving of Organizational Rumor: A Case of Srirachthepatan Company Ltd* . Independent Study. Master Degree

of Communication Arts, Thammasat University.]

- เสาวลักษณ์ อัสวยิ่งถาวร. (2545). การศึกษากระบวนการบูรณาการวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม
อาข่าของนักเรียนชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่าในระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียน
ชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า บ้านปลายฟ้า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Saowakuk Atsawayingthwon. (2002). To Study
the Integration Process between Thai Culture and Akha Culture of Akha Student, Baan Pai
Fa, Mae Sai, Chiang Rai Province. Master Degree Thesis of Education, Chulalongkorn
University.]
- อาเกอะ บอแซ. (2548). การนับญาติของชาติพันธุ์อาข่า. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต หลักสูตร
สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. [Arker Bawchae. (2005). Relative Count of
Akha Ethnic Group. Undergraduate Thesis of Arts, Community Development Program,
Chiang Rai Rajabhat University.]
- อุทัย ปัญญาโกณ. (2547). การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมอาข่า. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [Uthai Panyakon. (2004).
Presentation of Educational Format for Akha Cultural Inheritance. Ph.D. Dissertation
of Education, Chulalongkorn University.]
- Clark, Michael J. (2001). Akha Feasting: An Ethno Archaeological Perspective. In **Feast:
Archeological and Ethnographic Perspectives on Food, Politics, and Power**. Edited by
Dietler, Michael and Hayden, Brain. Washington and London: Smithsonian Institution Press.
- Geusau, Leo Altting Von. (1983). Dialectics of Akhazah : The Interiorizations of a Perennial
Minority Group. In **Highlanders of Thailand**. Edited by McKinnon, John and Bhruksasri,
Wanat. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
- Herzfeld, Michael. (2005). **Cultural Intimacy: Social Poetics in the Nation-State**. (2nd ed.). New
York and Oxon: Routledge.
- Kammerer, Cornelia Ann. (2003). Spirit Cults among Akha Highlanders of Northern Thailand" In
Founders' Cults in Southeast Asia: Ancestors, Polity, and Identity. Edited by Nicola
Tannenbaum and Kammerer Ann Cornella. Connecticut: Yale University.
- Tooker, Deborah E. (2004). Modular Modern: Shifting Forms of Collective Identity among the
Akha of Northern Thailand. **Anthropology Quarterly**. Vol. 77. p.60

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

เว็บไซต์

พวงรัตน์ ปฐมสิริรักษ์ (2556) **ท่องเที่ยวศึกษา 1- จากญี่ปุ่นสู่ไทย : ตามรอยความไร้สัญชาติ ณ หมู่บ้านป่าคาสุขใจ แม่สลอง จ.เชียงราย**, สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2556 จาก <https://www.gotoknow.org/posts> [Paungrat Pathomsirak. (2013). Study Tour 1- Japan to Thailand: Follow Statelessness at Pakasukjai Muban, Masalong, Chiang Rai Province, Retrieved August, 31, 2013. From <http://www.gotoknow.org/posts>.]

Mathew McDaniel. (2013). **Akha Heritage Foundation** Retrieved August, 31, 2013. From <http://www.akha.org/eviction.htm>.

สัมภาษณ์

จุฑามาศ ราชประสิทธิ์. (นักพัฒนาเอกชน มูลนิธิชุมชนและเขตภูเขา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555). [Juthamas Ratchapasit. (2012). In Hill area and Community Development Foundation Developer. Interview, February 15.]

ชุตินา มอแลกู (หมีจู). (ผู้นำสตรีชาวอาข่า, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555). [Chutima Maulaku (MeeJu). (2012). Akha Female Leader.. Interview, February 15.]

ปนัดดา บุญยสาระนัย. (2556). นักวิชาการสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2556. [Panadda Bunyasaranai. (2013). Academician in Social Research Institution, Chiang Mai University. Interview, February 20.]

วาสนา ภัทรนันท์กุล. (หัวหน้าสำนักงานอาสาทนายความ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2555). [Wadsana Pataranuntakul. (2012). Head of Akha Law Partnership. Interview, November 15.]

อาโซ แลเซอ. (ผู้บริหารเว็บไซต์ iamakha.com, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2555). [Arso Laeser. (2012). www.iamakha.com administrator. Interview, February 15.]